A szondatáplálásban részesülő betegek helyes gyógyszerelése

dr. Attl Orsolya, dr. Richter Katalin, dr. Terék Blanka
Szent Borbála Kórház, Tatabánya

HÁTTÉR: A nyelési nehézségekkel küzdő betegcsoport gyógyszerelése speciális körültekintést igényel, mert a nem megfelelően alkalmazott gyógyszerhasználat nazogasztrikus szondán (NGS) keresztül a terápia hatástalanságát, hatásfokozódását, esetleg toxikus mellékhatások megjelenését okozhatja, illetve inkompatibilitás is felléphet a gyógyszerek, valamint az enterális tápszer és a gyógyszerek között.

A gyógyszerek összetörése és szondán keresztüli alkalmazása az esetek túlnyomó többségében nem szerepel az alkalmazási előírásban, az osztályon dolgozó túlterhelt orvosoknak és gyógyszerelő nővéreknek a napi rutin mellett pedig nem jut elegendő idejük a szondatáplálással kapcsolatos naprakész speciális szakmai irányelvek és szakkönyvek tanulmányozására.

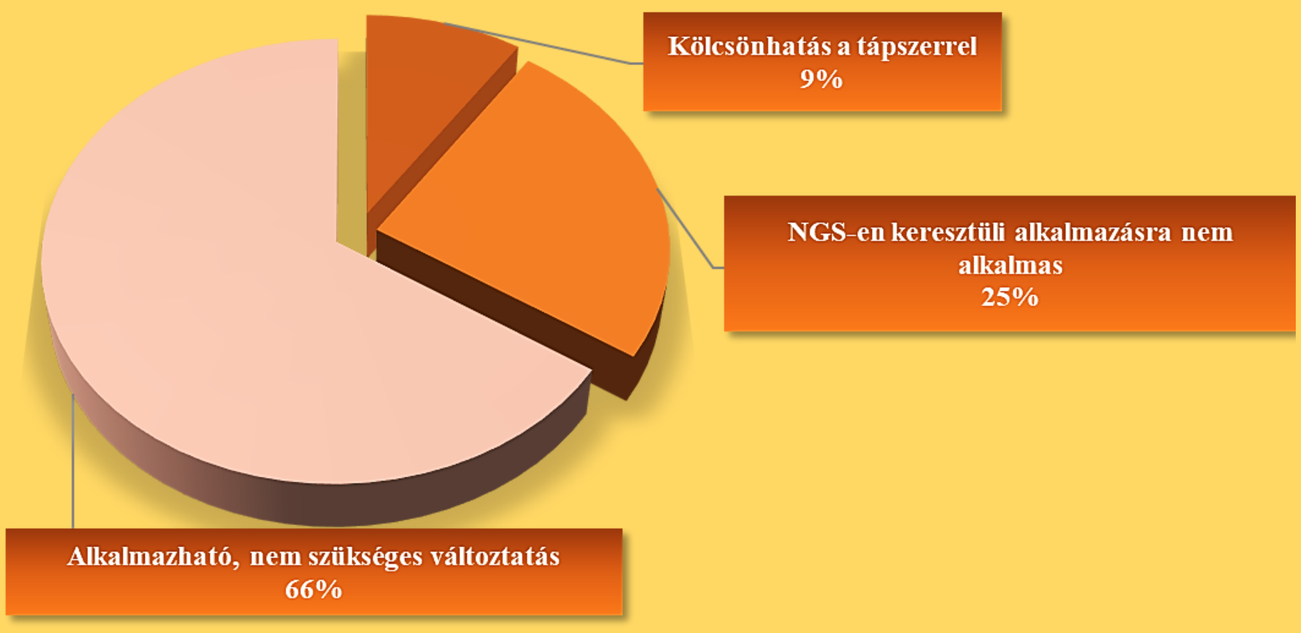
CÉL: Célunk volt a megfelelő gyógyszerforma, adagolás és hatóanyag választásának segítése az Ideggyógyászati Osztály táplálásterápiában részesülő fekvőbetegeinél, valamint a leggyakrabban használt gyógyszerek alkalmazásával kapcsolatban felmerülő problémák tisztázása és a helyes használat mindennapokba való integrálása.

MÓDSZER: A projekt során az osztályra felvett, enterális táplálásban részesülő betegek lázlapján előírt orális gyógyszerkészítmények alkalmazhatóságának vizsgálata történt az erre vonatkozó szakmai irányelvek, elérhető szakirodalom és a gyógyszeralkalmazási előíratok alapján.

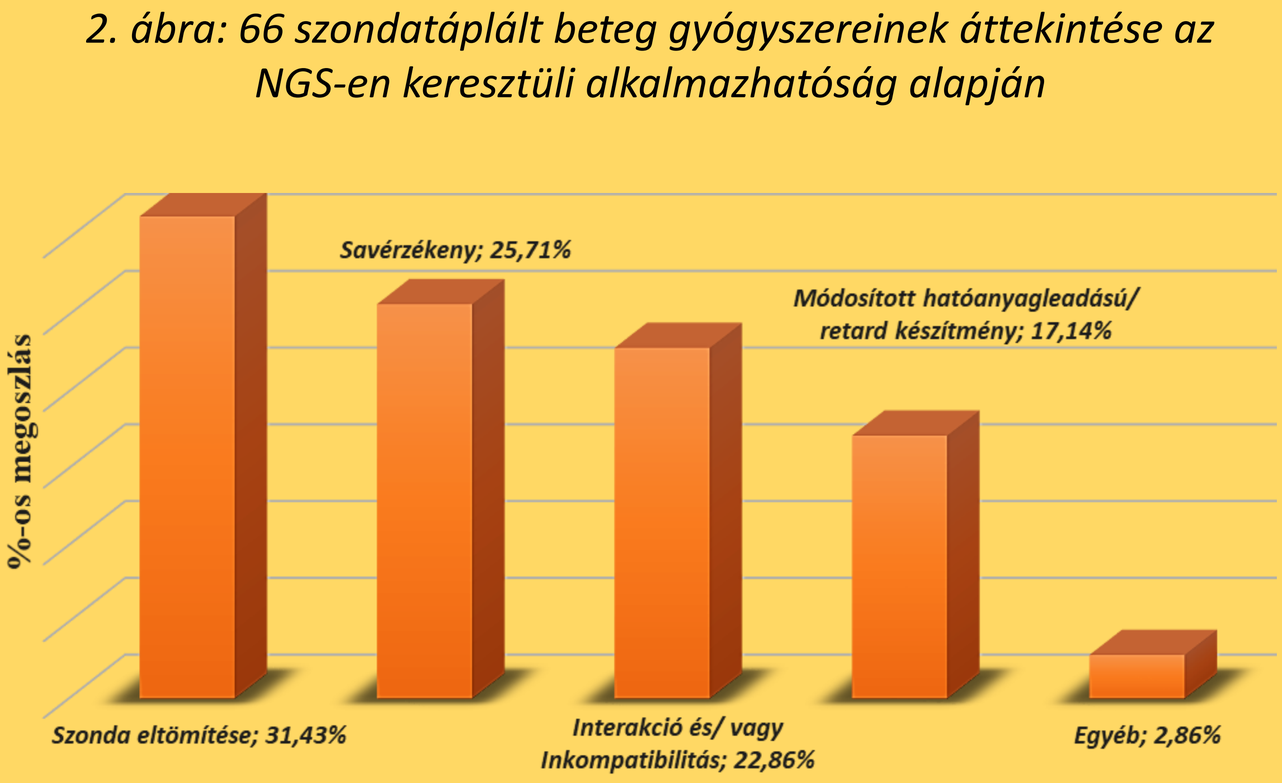
1. ábra: A korábbi helytelen gyakorlat (gyógyszerek együtt történő összetörése és tápszerrel együtt adagolása)

EREDMÉNYEK: 2018. november 15-től 2019. március 15-ig *66* olyan beteg per os gyógyszereinek az áttekintését végeztük el, akik 5 napnál hosszabb ideig szorultak szondatáplálásra. Ezen időszak alatt összesen *306* szedett gyógyszer szerepelt (448 darab tabletta, átlagosan napi 5-7 darab tabletta betegenként). Az alkalmazott gyógyszereknél *29* esetben (*9,5%*) azt találtuk, hogy problémát jelenthet a folyamatos, gravitációs szerelékkel történő (~ 8-12 órás) táplálás a tápszerrel való kölcsönhatás lehetősége miatt. Ezen kívül *76* (*25%*) esetben merült fel a gyógyszerforma, az adagolási rend, a dózis vagy a hatóanyag megváltoztatásának szükségessége az NGS-en keresztüli gyógyszeralkalmazás sajátosságai miatt.

2. ábra: 66 szondatáplált beteg gyógyszereinek áttekintése az NGS-en keresztüli alkalmazhatóság alapján

A *105* esetből *35* (*33,3%*) esetben történt változtatás a beteg terápiájában klinikai gyógyszerészi javaslatra, szakorvosi együttműködés keretében. Figyelmet érdemlő az a tény, hogy *66* beteg közül csak *17* betegnél (*25%*) nem jelentett problémát a nazogasztrikus szonda alkalmazása a további gyógyszerelés szempontjából.

3. ábra: Milyen arányban és milyen okból történt változtatás a gyógyszerelésben klinikai gyógyszerészi javaslatra?

1.	acetylszalicilsav (gyomornedv-ellenálló)	18
2.	kálium-klorid (retard)	17
3.	furosemid	15
4.	pantoprazol (gyomornedv-ellenálló)	12
5.	gliclazid (módosított h.a.leadású)	5
6.	doxazosin (retard)	4
7.	glicerin-trinitrát (retard)	4
8.	tamsulosin (retard)	4
9.	Madopar® tabletta	3
10.	izoszorbid-mononitrát (retard)	3
11.	Tegretol CR® mód. h.a.leadású	3
12.	aceclofenac	2
13.	levothyroxin	2
14.	theophyllin (retard)	2
15.	sucralfat	2
16.	ciprofloxacin	1
17.	valproát (módosított h.a. leadású)	1
18.	aminophyllin	1
19.	digoxin tabletta	1
20.	phenytoin	1
21.	paliperidon (retard)	1
22.	indapamid (retard)	1
23.	pancreas enzimek (gyomornedv-ellenálló)	1
24.	ropinirol (retard)	1

1. táblázat: Előfordult gyógyszerek

A szondatáplálás szempontjából kérdéses gyógyszerek / hatóanyagok az itt látható táblázatban kerülnek feltüntetésre, előfordulási számuk szerint csökkenő sorrendben. A ritkábban előforduló hatóanyagok alkalmazásának módjára is szükséges kiemelt figyelmet fordítani, mert interakciójuk a tápszerekkel, illetve a nem megfelelő alkalmazásból adódó hatásváltozás szignifikánsan befolyásolhatják a beteg állapotát.

KÖVETKEZTETÉS: A szondán keresztüli eredményes gyógyszerhasználatra vonatkozó javaslataink, és ezek mindennapokba való integrálása bebizonyította, hogy szükséges figyelmet fordítani erre a területre. Emellett kiemelnénk, hogy nélkülözhetetlen az osztályon dolgozó szakemberek edukációja ezen a téren, figyelembe véve a napi rutinjukba való beépíthetőséget is. Ennek segítésére készült egy színes gyakorlati útmutató plakát is, ami kihelyezésre kerül az osztályon.